

Mooie initiatieven voor lokale duurzame energie in Limburg

In Limburg groeit het aantal coöperaties en particulieren die lokale opwekking van duurzame energie en energiebesparing willen bevorderen. Ester Wolters en Jelle Vegt van de NMF Limburg interviewden twee van hen: Jules Hinssen uit Venlo en Jos Hannen uit Echt.

Jules Hinssen, voorzitter van energie-coöperatie Samenstroom en coördinator duurzaamheid voor Fontys Hogeschool, heeft veel gewerkt voor overheden en heeft mede daardoor een grote belangstelling voor sociale processen in de samenleving en voor veranderingsprocessen. Jos Hannen, bouw- en duurzaamheidsadviseur voor onder meer Leudal Energie, is ook al jaren bezig met groene energie. Hij begon in de jaren '80 bij de Vereniging Duurzame Energie Limburg. „We zaten in de Putstraat in Sittard in een tijd dat nog niet veel bekend was over duurzaamheid. Het was een soort oase van creativiteit. We experimenteerden onder meer met warmtekrachtkoppeling. Daarvoor gebruikten we een oude Renaultmotor. Hiermee verwarmden we ons kraakpand en wekten we elektriciteit op. We bouwden zelf collectoren en windmolens met houten wieken die gelijmd werden. Die leverden 80 KiloWatt op. Het was geen kwajongenswerk hoor; er waren twee ingenieurs bij betrokken en veel producten zijn serieus getest. Niet veel later werd de overstap gemaakt naar de tweede generatie windmolens inclusief besturingstechnieken. Uiteindelijk zijn we ingehaald door de moderne techniek.”

Een paar jaar geleden ontstonden in Nederland de eerste energie initiatieven vanuit de samenleving. Burgers besloten zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor de opwekking van energie. Dat idee sprak Jules Hinssen aan en mede daarom startte hij een duurzaam initiatief in Steyl. Hieruit is de energiecoöperatie Samenstroom gegroeid. Hinssen is voorstander van initiatieven in de eigen straat en buurt. Samenwerking en uitwisseling met

andere initiatieven is een must. „Zo pakt de burger vanuit de overgeorganiseerde samenleving weer terug waar hij sterk in is”, aldus Hinssen. „Bij mijn werkzaamheden voor Fontys Hogeschool hoort onder meer duurzaamheid. Dat maakt het makkelijk om activiteiten voor de coöperatie en mijn werk te combineren. Als anderen enthousiast zijn en zich inzetten, krijg ik daar ook weer energie van. Mijn drie leidende principes zijn: co-creatie, onbaatzuchtig delen en wederkerigheid.”

Leudal Energie

Leudal Energie werd in mei 2013 opgericht. De coöperatie heeft zo'n

180 leden; een twintigtal leden zijn actief betrokken. „Daar zitten veel ex-ondernemers tussen die nieuwe initiatieven met een zakelijke blik bekijken”, aldus Hannen. „De activiteiten zijn verdeeld onder verschillende werkgroepen: Zon zoekt dak, Zon op school, Energiecoach, LED-dal project en sinds oktober 2015 Energielevering.” Hannen is als actieve vrijwilliger met een technische achtergrond bij een aantal werkgroepen betrokken. „Het contact met de duurzaamheidsambtenaar van de gemeente Leudal is goed”, aldus Hannen. „Er wordt veel overlegd en de gemeente speelt een faciliterende rol bijvoorbeeld als we

een ruimte nodig hebben voor een vergadering. Ook denkt ze mee in de communicatie. We werken nu met de gemeente aan ondersteuning voor inwoners die hun huis energiezuiniger willen maken. We starten samen met Buurkracht, dat onderdeel is van Enexis, met voorlichting. Coaches gaan inwoners helpen om energie te besparen. De gemeente Leudal heeft helaas niet veel ambitie op het gebied van duurzaam bouwen. Wat dat betreft zitten ze nog in de traditionele modus en is er nog veel werk aan de winkel."

Zuidenwind

Als positief voorbeeld in Limburg wordt het in 2014 opgerichte Zuidenwind gezien. De windcoöperatie heeft in 2015 in Neer de eerste burgerwindmolen in Limburg gebouwd, dat wil zeggen dat de windmolen 100 procent eigendom is van burgers. De winsten vloeien niet weg, maar komen ten goede van de inwoners zelf. De windmolen is gerealiseerd via een burgercoöperatie. Een burgercoöperatie (oftewel een coöperatieve vereniging Uitgesloten Aansprakelijkheid) is een reeds lang bestaand en beproefd systeem, vooral bekend in de land- en tuinbouw, om gemeenschappelijke doelen te bereiken. De leden zijn eigenaar van de coöperatie en maken samen het beleid. Ook hierin speelt Hannen een actieve rol. „Het is af en toe zoeken naar een goede verhouding tussen vrijwilligerswerk en betaald werk”, zo vertelt Hannen. „Het is belangrijk om een inkomen te hebben om de vaste lasten te betalen. Maar het vrijwilligerswerk levert veel voldoening omdat het zinvol werk is. Als zelfstandige heb ik inmiddels een behoorlijk netwerk en kom op die manier aan nieuwe duurzame projecten.” Zo heeft Hannen drie maanden meegewerkt aan de bouw van lemen huisjes in Ramignoul in België waar een dorp uit de oudheid wordt nagebouwd. „Dat was soms werken in barre omstandigheden zoals sneeuw- en hagelbuien, maar in een erg goede sfeer. Daarnaast moet er uiteraard ook tijd over blijven voor hobby's, onder meer de kanosport en de moestuin."

Samenstroom

Energiecoöperatie Samenstroom startte met energiecafé 's en zonnepanelenacties. Wat allemaal kleinschalig begon, is inmiddels uitgegroeid tot mogelijke participatie in een windturbineproject. „Dat project spreekt weer nieuwe mensen aan”, zo benadrukt Hinssen. „Wind is een ingewikkelde materie en het duurt even voor je een turbine gebouwd hebt. Hoe houd je je leden betrokken? Dat is lastig. Iemand als Har Geenen van Leudal Energie slaagt daarin. Leudal Energie heeft lokale kracht en worteling in de gemeenschap. Dat willen wij ook. Samenstroom heeft circa 25 leden; tien leden zijn actief betrokken bij de werkgroepen Wind, Alliantievorming en Ledenwerving. De werkgroep Alliantievorming behoeft wellicht

enige toelichting. De coöperatie wil een bijdrage leveren aan energiebesparingen in woningen. Daartoe zoekt zij de samenwerking met het bedrijfsleven. Doel is inwoners onafhankelijk te adviseren zodat zij vervolgens maatregelen kunnen nemen samen met bedrijven die met ons samenwerken. Dankzij een subsidie van Duurzaam Door gaan we dit verder vorm geven. De gemeente is blij met de participatie. Toch is er ook wat ongemak. De coöperatie neemt een plaats in die voorheen werd ingevuld door de overheid. Het opwekken en leveren van energie maar ook het stimuleren van energiebesparing was altijd een overheidstaak. Nu is daar ineens een nieuwe speler. Burgers zeggen: dat kunnen we zelf. Venlo is weliswaar ondernemers-

Leudal Energie

Leudal Energie heeft in januari een zonnepaneleninstallatie mogelijk gemaakt voor basisscholen De Leerlingst in Haelen en De Neerakker in Heythuysen. De twee scholen worden vanaf nu voor een groot deel voorzien van duurzame stroom die lokaal geproduceerd is. Leudal Energie heeft de installaties aangeschaft en geïnstalleerd en zo de scholen ontzorgt. De basisscholen huren de zonnepanelen voor een periode van 15 jaar waarna ze eigendom worden van de betreffende scholen. De installaties hebben een vermogen van 60.000 Wp (Watt piek) en bestaan elk uit 204 panelen. Daarmee behoren ze tot de grootste installaties op scholen in Limburg. De openingsceremonie op basisschool De Leerlingst werd grotendeels bedacht en verzorgd door de kinderen van de leerlingenraad. Meer info over Leudal Energie vind je op de website www.leudalenergie.nl. ■

Har Geenen (voorzitter Leudal Energie) en Arno Gubbels (directeur Spolt) leggen het eerste paneel op het dak van basisschool De Neerakker.

minded, maar burgers die ondernemend worden, dat is nieuw. Maar je ziet telkens nieuwe sociale initiatieven zoals repaircafé's. Men blijft ideeën leveren." In de gemeente Venlo is het tempo om tot duurzaamheid te komen laag. „De klimaatdoelen liggen nog te ver buiten de horizon“, zo meent Hinssen. „Dat kan beter door vooral kennis met elkaar te delen en te leren van elkaar. Daarom hebben we de gemeente gevraagd in een samenwerkings-verband van Samenstroom en bedrijven plaats te nemen. Deze alliantie wil woning-eigenaren ondersteunen bij het besparen van energie in en rond het huis.”

Concurrentie

Organisaties als de consumentenbond bieden geregeld goedkope energie aan

in samenwerking met energiebedrijven. Is dat concurrentie voor de lokale energie initiatieven? Hannen en Hinssen geven beide aan dat ze daar geen last van hebben. „Leudal Energie is uniek in het leveren van lokale en duurzame energie,” vertelt Hannen. „Wij leveren energie uit de buurt met een aanspreekpunt om de hoek. Onze frontoffice gaat in op persoonlijke vragen. Dat waardeert men. Degenen die zich aansluiten zijn burgers die er van te voren goed over hebben nagedacht. Ze zijn principiëler, streven een circulaire economie na. Hinssen bevestigt dat. „We begrijpen dat niet iedereen zo gedreven is. Niet iedereen hoeft lid te worden. Op het moment dat wij energie gaan leveren, is een dekkingsgraad van 100 procent geen streven.”

De beide mannen hebben een duidelijk toekomstbeeld wat betreft hun initiatieven. „In 2020 staan er in Venlo windturbines met een opbrengst van enkele tienduizenden euro's per jaar,” aldus Hinssen. „Dat geld kunnen we weer investeren in de samenleving. We hopen tegen die tijd circa honderd leden te hebben van wie het merendeel actief is. We halen dat als we deskundige externe ondersteuning goed inzetten.” Ook Hannen ziet de toekomst positief in. „Over vijf jaar willen we een constante factor zijn die diensten levert die er toe doen. We hebben dan hopelijk een paar duizend afnemers van lokale energie en een paar mensen in loondienst. Ons doel is een solide, professionele organisatie te zijn met een gedegen en aantrekkelijk energieaanbod.” ■

Watermolen in Sittard

Een bakermat van duurzame energie is waterkracht. Zes watermolens produceren al meer dan 25 jaar stroom in Limburg. Dat is genoeg energie voor circa 250 huishoudens. Eén van de molens is de Ophovener Molen in Sittard. Deze produceert sinds 15 jaar 50.000 kWh groene stroom per jaar. In 1998 is de Ophovener Molen met de bijbehorende sluiswerken volledig gerestaureerd door het Sittardse bedrijf Bureau Aangepaste Technologie (B.A.T.) in samenwerking met industrieel restaurateur Roebroek. Sindsdien draait de molen en wordt er graan gemalen. Een jaar later heeft B.A.T. samen met de stichting Jacob Kritzraedt een plan ontwikkeld om een duurzame structuur rond de molen te realiseren. Het waterrad wekt sinds 2002 ook stroom op. Meer informatie vind je op de website www.batsittard.nl. ■

Samenstroom

„We zijn er in geslaagd om inwoners te laten zien dat coöperatieve samenwerking burgers kracht geeft. Daaraan bij te dragen is een voortdurende inspiratiebron,” aldus Jules Hinssen, voorzitter van Samenstroom. Samenstroom is de lokale energiecoöperatie in Venlo. Net als andere coöperaties is ze nog volop in ontwikkeling. Burgers kunnen lid worden voor 25 euro. Daarbij zijn er nog de inkomsten van de energiecoaches. Nog te weinig om de organisatie goed te laten draaien, aldus Hinssen. Maar er wordt hard gewerkt aan het realiseren van structurele inkomstenbronnen. Samenstroom wil verkennen of het haalbaar is om windmolens op Greenport Venlo te realiseren. Het mooiste vindt Hinssen dat de opbrengsten in de regio blijven. „En dat de leden 100% democratisch beslissen wat er met de opbrengst gebeurt.” Meer informatie vind je op de website www.samen-stroom.nl. ■